

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Житомирський державний університет імені Івана Франка

кафедра філософії

кафедра естетики, етики та образотворчого мистецтва

Національний педагогічний університет

імені М.П. Драгоманова (м. Київ)

кафедра філософської антропології

Національний університет водного господарства та

природокористування (м. Рівне)

кафедра філософії

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ
У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
Житомирський державний університет імені Івана Франка
кафедра філософії
кафедра естетики, етики та образотворчого мистецтва
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова (м. Київ)
кафедра філософської антропології
Національний університет водного господарства та
природокористування (м. Рівне)
кафедра філософії

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА
НАУКИ
У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ**

Збірник наукових праць

(За матеріалами IV Всеукраїнської науково-
теоретичної конференції молодих науковців від
20 грудня 2012 року)

Житомир
Видавництво ЖДУ імені Івана Франка
2013

УДК 101.1+168.5
ББК 87.1
А43

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка, протокол № 6 від 25 січня 2013 року

Редакційна колегія:

Саух П. Ю., доктор філософських наук, професор (керівник);
Поліщук О.П., доктор філософських наук, професор;
Стародубець В. О., кандидат філософських наук, доцент;
Слюсар В.М., кандидат філософських наук, доцент.

Рецензенти:

Богачевська І.В., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі;
Герасимчук А. А., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Житомирського державного університету імені Івана Франка;
Пішіль О. С., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Житомирського національного агроєкологічного університету.

А 43 Актуальні проблеми сучасної філософії та науки у глобалізованому світі: зб. наукових праць / за заг. ред. проф. П. Ю. Сауха – Житомир: Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2013. – 200 с.

У збірнику наукових праць розглядаються основні аспекти становлення людської думки, співвідношення сучасної філософії та науки, особливості розвитку природничих і гуманітарних дисциплін у контексті становлення науки Посмодерну. З'ясовуються форми та механізми проявів толерантності у сферах політичної, соціальної, культурної, релігійної, етнічної, національної буттєвості людини.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Надруковано з оригінал-макетів авторів

Підписано до друку 11.04.13. Формат 60*90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Georgia. Друк різнографічний.

Ум. друк арк. 11.6. Обл. вид. арк. 9.8. Наклад 100. Зам. 67.

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40

Свідчення про державну реєстрацію:

Серія ЖТ № 10 від 07.12.04 р.

Електронна пошта (E-mail): info@zpu-zh.com, zpu@zpu-zh.com

© Колектив авторів, 2013

ЗМІСТ

Передмова	3
Петро Саух	4-8
Микола Козловець	8-14
Світлана Крилова	14-17
Олег Поліщук, Олена Поліщук, Світлана Сахневич	17-20
Ірина Вітюк	20-23
Людмила Горохова	23-26
Людмила Єршова	26-28
Алла Залужна	28-30
Наталія Ковтун	30-32
Юрій Ковтун	32-35
Тетяна Крайнікова	35-37
Анатолій Маслов	37-40
Максим Мельничук	40-42
Олександр Найдьонов	42-44
Валентин Перехейда	44-46
Людмила Погоріла	46-49
Оксана Ременець	49-51
Інна Савицька	51-53
Оксана Сарнавська	53-55
Олена Свінціцька	55-58
Алла Сингаївська	58-60
Вадим Слюсар	61-63
Володимир Стародубець	63-65
Лариса Стасюк	65-67
Оксана Чаплінська	67-68
Людмила Шкіль	69-70
Альона Редько	70-73
Катерина Качур	73-75
Юлія Брило	75-77
Дар'я Вольницька, Олена Поліщук	77-80
Дарія Герасимова	80-82
Ніна Герасимова	82-84
Едуард Гнатюк	84-86
Ірина Горбова	86-88
Олена Григоренко	88-90
Олена Данилюк	90-92
Оксана Дудар	92-95
Анна Євтушенко	95-97

Юлія Льченко	98-99
Надія Капець	99-103
Наталя Клюківська, Олена Поліщук	103-105
Андрій Кобетяк	105-109
Вікторія Ковальчук, Володимир Стародубець	109-111
Юлія Кохан	111-114
Яніна Кучін	114-116
Галина Мазур	116-117
Анастасія Маленька	118-120
Людмила Маловицька, Марина Сорока, Юлія Черначук	120-122
Людмила Маловицька, Вероніка Шилук, Лілія Воронюк	123-126
Людмила Маловицька, Юлія Слосаренко, Ярослав Бондарчук	126-129
Надія Машковська	129-131
Ольга Іванівна Мельник	131-134
Ольга Миколаївна Мельник	134-136
Марина Михайлова	136-138
Євген Мойсєєнко	138-142
Олена Мороз	142-144
Валерія Муляр	144-145
Альбіна Недашківська	145-150
Марія Ожгібесова	150-153
Інна Петренчук	153-155
Дмитро Петровський	155-156
Олександра Саюк	157-158
Світлана Світельська-Дірко	158-161
Едґард Сердюк	161-163
Карен Сімонян	164-166
Марія Сишук	166-168
Ольга Соснова	168-172
Марія Стецька	172-176
Оксана Суліменко	176-179
Інна Харитюк	179-181
Тетяна Хоменко	181-183
Лілія Чеснокова	183-185
Олена Шижікіна	186-187
Катерина Ющенко	187-189
Костянтин Яценко	190-192
Довідка про авторів	193-198
Зміст	199

з нас в умовах сучасного інформаційного тиску та інших викликів суспільства глобалізованого періоду існування спроможний проявляти себе, на жаль, як психостенік). Можливо саме тому мистецька терапія стала такою поширеною і досить широко використовуваною (у наш час усі види занять мистецтвом, що проводяться з лікувальними та психокорекційними цілями, позначають терміном "арт-терапія").

Сам термін, як відомо, вперше використав у 1938 році Андріан Хіл, описуючи свою роботу з хворими туберкульозом (у той час їх розглядали приреченими на смерть, тому подібна лікувальна практика видавалася досить незвичною). Завдяки мистецтву арт-терапевт прагне стимулювати розвиток чи відкоригувати певним чином емоційно-почуттєву сферу людини, щоб у хворого на образно-символічному рівні проявляти його "жагу до життя". Отже, основними завданнями такої терапії є розкриття творчого потенціалу особистості та стимулювання почуттів, що позитивно загалом впливає на психофізичний стан людини, а, відтак, на її здоров'я і працездатність.

Але варто зауважити, що арт-терапія може відбуватися на позасвідомому рівні й у іншому випадку: коли людина, не усвідомлюючи того сама, починає своєрідне самолікування мистецтвом ("самоарт-терапія"). Наприклад, більшість людей, що захворіли на ОРЗ починають займатися різними видами творчості або просто сприймають їх: слухають зокрема музику (яку в здоровому стані людина могла б ніколи і не слухати), рухаються під неї, переглядають фільми, пишуть вірші, малюють незвичні малюнки, ліплять щось цікаве, вишивають та ін. (тобто, відбуваються пасивні та активні терапевтичні дії, які ґрунтуються на активації емоційно-почуттєвої сфери засобами мистецтва). Одним із найсильніших видів арт-терапії більшість вчених та дослідників вважає саме музико-терапію: мелодія, гармонія, ритм, тембр, сила звучання – усе це кожна людина сприймає по своєму, і тому воно може бути використаним унікально саме для неї у певних компенсаторних цілях.

Психологічні розвідки ХХ ст. виявили, що так само на неусвідомленому рівні проявляються у деяких людей і "синестетичні здібності" [1, 2]. Синестезія – це нетипове реагування індивіда на співвідношення кольору, звуку, слова, предметної форми, тактильних та смакових відчуттів, відчуття запаху.

Розглянемо музико-терапію як "само-арт-терапію" крізь призму феномена синестезії.

Оксана Дудар
Синестезія в контексті арт-терапії: естетико-культурологічний аспект

Сучасні психологи б'ють на сполох: хворобою номер один у нашому динамічному та неспокійному світі стала депресія (кожен

Вкажемо, що історія культури та мистецтва зафіксувала як позитивну, діяльність багатьох синестетів. Зокрема можна вказати, як приклад: у живописі – М. Чюрльоніс чи В. Кандинський; в літературі – О. Блок; в музиці – К. Дебюсі, М. Римський-Корсаков, П. Чайковський, О. Скрибін. Це розуміється нами, як існування особливих "синестетичних" жанрів (типу програмної музики, музичного живопису), можливо, навіть, певних видів мистецтва (таких як світломузика).

Висновки про перспективу інтеграції музики і кольору в удосконалення методів психологічного супроводу гармонійного розвитку особистості, з опорою на її природний психофізичний потенціал, дозволив зробити теоретичний аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури, що описує можливості арт-техніки. Насамперед вкажемо дослідження Р. Арнхейма, Дж. Гібсона, Н.С. Лейтеса, які показали, що інтенсивний позитивний вплив на розвиток загальних та спеціальних здібностей особистості мають естетичні засоби, серед них різні мистецькі практики. А за здібностями окремих людей синестизувати спостерігали й радянські дослідники С. Рубінштейн і Б. Теплов, виявивши, що всередині цього синтезу відбувалася взаємотрансформація аудіальних та візуальних образів, і це суттєво розширювало потенціал творчих можливостей таких індивідів. У той же час варто наголосити, що проблема синестезії все ще вивчена недостатньо. Так, невирішеними є питання генетичного та соціального фактору цієї здібності, її впливу на рівень загальних інтелектуальних здібностей. Потребує осмислення й естетична детермінація ціннісної сфери такої особистості, як і джерела її стимулювання чи нейтралізації.

Отже, можна сказати, що нині актуалізоване явище синестезії, яке може бути проявом природного арт-терапевтичного методу гармонізації буття людини, як особистості (нормалізації не лише психофізичного стану людини, але і її соціальна корекція у позитивному сенсі).

Так як характерною особливістю синестезії є її суто індивідуальний характер побутування і вияву, виникає наразі запитання: чому ця реакція може бути розглянутою не тільки у терапевтичному ракурсі? Адже відомо, що людина, яка приймає наркотики на час їх дії теж може стати синестетом. Під час такого стану її організм повністю розслабляється, відпочиває. У більшості природних синестетів синестетична реакція теж супроводжується психофізіологічним

розслабленням. Відомо, крім того, що синестети відчують певне душевне задоволення під час самої подібної реакції організму (композитори милувалися певними візуальними образами, слухаючи музику, а художники сприймали музику, дивлячись на картини - синопсія), як наслідок – деяких такий стан стимулював до певних активних і, навіть, творчих дій, когось заспокоювали; піднімали настрій та навпаки засмучували.

Отже, слід враховувати насамперед те, що синестети, які залишили вагомий слід у мистецтві та загалом культурі – це творчі особистості, а, значить, люди з досить тонким світовідчуттям. Саме такі люди можуть потребувати найбільшої морально-естетичної підтримки тому, що не виключено: саме синестезія і виступає у них компенсаторною здатністю їх організму і психіки для встановлення душевної та фізичної рівноваги (так би мовити, для внутрішньої гармонії душі і тіла). Засобом же тут постає залучення до різних видів естетичної діяльності, у тому числі художньо-творчої, не тільки як царина соціально дозволеного поля діяльності, а і як "благодатне поле" через можливість адекватної самореалізації.

Список використаних джерел та літератури:

1. Интеграция музыки и цвета в арт-техниках, применяемых в ходе психологического сопровождения развития способностей детей дошкольного возраста
Опубликовано: 10.01.2008 / Автор: Проект Mental.Ru | Рубрика: Методы) <http://webcommunity.ru/969/>
2. Александр Флеминг // Самин Д. К. Сто великих композиторов / Д. К. Самин. – М., 2008. – С. 165. – (Сто великих).